

ЗАВИЧАЈНИ МУЗЕЈ

Број: 18/25
28.01. 2025. г.г.а
ПЕТРОВАЦ

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ

ЗАВИЧАЈНОГ МУЗЕЈА – ПЕТРОВАЦ НА МЛАВИ

ЗА 2024. ГОДИНУ

Током 2024. године реализовани су следећи програмски садржаји:

Заштита и документација

У оквиру пројекта „Увођење музејских стандарда кроз дигитализацију у Завичајном музеју Петровац на Млави“ који је подржан од стране Министарства културе Републике Србије, кустоси Завичајног музеја наставили су процес дигитализације предмета из збирки (историјске, ликовне, археолошке, нумизматичке и етнолошке).

Етнолошка збирка је ове године увећана откупом пет етнолошких предмета који чине женску народну ношњу Влаха: кратка женска кошуља са дугим и широким рукавима богато украшена везом, равна дугачка сукња, тканица и две прегаче (опрег) - све у добром стању очуваности. Путем поклона обогаћена је са два прекривача за брачни кревет, бронзаним прстеном, украсом од бронзане жице у облику звезде, сервисом за чај и млином за кафу.

У оквиру историјске збирке формиран је Легат Слободана Данка Селинкића. Легат чине три целине: 33 документа која се односе на Млавску штедионицу, затим 131 документ везан за постојање ФК Слога, 111 часописа (Домаћица, од 1922. до 1941. године - 109 ком; Извештај о раду и ученичком напретку Женских занатских школа Моравске бановине у школској години 1937/38 и Удружење банака – Београд, Извештај управног одбора о раду за 1928. годину) и 42 документа која се односе на оснивање и рад Женске раденичке школе. Материјал је разврстан, скениран и урађени су е-картони.

У оквиру Легата Слободана Данка Селинкића налази се и неколико предмета који представљају радове ученица Женске раденичке школе: вежена јастучница, женска кошуља са дугим рукавима са везом, правоугаона крагна и прекривач за бокал.

Започет је рад на истраживању и прикупљању доступног документарног материјала свих подручних школа на територији општине Петровац на Млави.

Изложбена делатност

Током 2024. године у Завичајном музеју реализовано је девет тематских изложби.

Током **јануара и фебруара 2024.** актуелна је била документарно-уметничка изложба поводом 100 година од рођења Драгана Савића (1923-2023) под називом **„Живот и дело Драгана Савића“**, аутора Дарка Стокића. Изложба је подељена у неколико сегмената који прате Савићев живот од рођења, школовања, рада у редакцијама листова „Јеж“ и „Борба“, путовања у Америку и добијања престижне награде на међународном конкурс у „Карикатура у борби за мир“, боравка међу борцима алжирске револуције, спорног случаја око маскоте града Београда, и тако даље, све до смрти и формирања Легата у Завичајном музеју 2019. године. Сваки од наведених сегмената пратио је и одређени број уметничких радова, докумената и личних предмета. Изложба, коју прати 13 форека, као и каталог изложбе у тиражу од 400 примерака, реализовани су уз финансијску подршку Министарства културе Републике Србије.

Поводом Међународног дана жена, **8. марта** у Завичајном музеју Петровац на Млави свечано је отворена изложба **REWOMEN – „Evropsko žensko sećanje“**. Изложбу су отвориле директорка музеја Жаклина Перић, председница Скупштине општине Петровац на Млави Христина Ђорђевић и Љиљана Бубњевић, виши архивист из Архива Војводине. На изложби је додељена награда за најбољи литерарни рад на тему насиља над женама. Награду је добио ученик I-4 Средње школе „Младост“, Урош Јовић. Изложба је настала у оквиру ЕУ програма „Европа за грађане и грађанке – Европско сећање“ који је спровео Архив Војводине у сарадњи са Фондацијом „Нови Сад – Европска престоница културе“ и 16 партнерских организација из 10 држава. Пројектом REWOMEN такође је обележена двадесетогодишњица усвајања Повеље Европске уније о основним људским правима кроз креирање и промоцију међународне изложбе посвећене историји Покрета за ослобођење жена у Европи. Намера изложбе је била да скрене пажњу на значајне, али недовољно видљиве историјске прекретнице и промене у женским људским, политичким, друштвеним, економским и културним правима. Покрет за ослобођење жена је један од најзначајнијих покрета за људска права у 20. веку и представља заједничку европску историју, изван националних оквира.

Током **априла** у оквиру манифестације **„Стрип 9. трип“** у Галерији Завичајног музеја – Петровац на Млави отворена је изложба експерименталног стрипа и пројекција анимираног филма **„Цареви младић“**. Ова манифестација одржава се од 2014. године у знак сећања на Божицара Божу Веселиновића, истакнутог илустратора и стрип цртача друге половине XX века. Изложбу су отвориле директорка Музеја

Жаклина Перић и ауторка изложбе др ум. Драгана Купрешанин. Ауторка је на следећи начин описала концепт изложбе: „Цареви младић“ (2014/2015) је трилогија настала на основу истоимене кратке приче савременог аутора Ивана Бранисављевића, а заснована је на различитим теоријама мас медија са тежњом преиспитивања њихових савремених ликовних форми. Обухвата сегменте графике, стрипа и анимације. Основно полазиште рада је испитивање граница ових медија (илустрација – графика – стрип – анимација) и начина на који сваки од њих могу коегзистирати у односу на остале као њихови структурални елементи. Серија графика – експериментални стрип каиш „Цареви младић“, концептом је одређен за галеријске просторе, јер је идеја рада да формално и продукцијски прелази оквире класичног медија. Нарацију коју графике формирају на зиду галерије, посматрач прелазећи/пролазећи низ, може да интерполира и анимира својим учешћем у делу – галерија постаје епистемолошки интерактивни медиј, а публика дели искуство стваралачког процеса уметника. Стрип „Цареви младић“ други је сегмент рада и обухвата девет стрип табли намењених галеријском излагању, које, такође, има за циљ да класичну стрип продукцију везану за мас медије (штампу) измести у простор. Најзад, кратки анимирани филм „Цареви младић“ (2015, трајање 00:04:22), који динамизује нарацију претходна два сегмента опуса инкорпорирајући њихове елементе, повратно, представљен у истом галеријском простору, потенцира структуралне парадигме графике и стрипа и потврђује се – попут квадрата стрипа или отиска графике. Ова трилогија изнова, онеобичавањем преиспитује границе нових медија и измештањем рада ван очекиваног (штампа/ТВ/интернет) у галерију реферира на слику преренесансног концепта која је неодвојива од простора (архитектуре). Дигитална графика, стрип и анимација, јукста-позиционирани у галеријском простору, указују на модулације медија који у нашем времену бивају трансформисани управо у интерактивну мрежу метамедија. Девет графика, девет стрип табли, заједно са филмом – семиотички указују на самообнову, кроз поновно, циклично структурисање у данашње метамедије.

Поводом **Међународног дана музеја и Европске ноћи музеја 18. маја**, у Галерији Завичајног музеја-Петровац на Млави отворена је изложба Природњачког музеја у Београду **„ЗЕЛЕНО И ЦРНО – ПРИЧА О ЧАЈУ“** ауторке Десе Ђорђевић Милутиновић. Изложба, кроз експонате, фотографије и текстове приказује пут од листића убраних са биљке чај до шољице пријатног и лековитог напитка, као и пут чаја из постојбине Кине у све делове света. Поред, нама добро познатих чајева од лековитих биљака (нана, камилица, шипак, жалфија) постоји и велики број „правих“ чајева који се праве само од једне једине, релативно омање жбунасте биљке ЧАЈ (*Camelia sinensis*). Чајеви од биљке ЧАЈ (нама углавном познати под називима црни, зелени, грузијски, индијски или руски) у основи се могу поделити у две велике групе: зелени и црни. Данас постоји око 1.500 различитих чајева добијених од биљке чај (*Camelia sinensis*). Неки од најпознатијих зелених чајева су јапанска мача (*matcha*), кинески ганпаудер (*gunpowder*), јапанска сенча (*sencha*) као и кинески зелени чај са јасмином. Од црних чајева најпознатији су енглиш брекфаст (*English breakfast*), ерл греј (*Earl grey*), асам (*Assam*) и дарџилинг (*Darjeeling*). На изложби су представљена четири основна типа чаја: бели, зелени, црни и улонг.

Поводом дана општине Петровац на Млави - **04. јуна**, Завичајни музеј је у сарадњи са Народном библиотеком „Ђура Јакшић“ организовао ликовно-литерарни конкурс на тему **„Путниче са намером крени... с нама живот прослави! У општину са два срца дођи, чека те Петровац на Млави!“** Изложба, као и додела награда уприличена је у библиотеци 30. маја 2024. године. Награде су доделиле директорке установа које су организовале овај конкурс, Жаклина Перић и Јадранка Грбиновић и председница Скупштине општине Христина Ђорђевић.

Током **јула до половине августа** била је актуелна изложба **„MNEMONEYE/MEMENTO/SETI ME SE - Геме и камеје из античке збирке Народног музеја у Пожаревцу“**. Изложбу су отвориле директорка музеја Жаклина Перић и ауторка Теодора Бранковић, музејски саветник археолог. У античкој збирци Народног музеја Пожаревац налази се 150 гема, камеја и украсног камења припремљеног за прстење и друге типове накита. Углавном су израђени од полудрагог камења, док је мањи број израђен од стаклене пасте. Гема је минијатурни обрађени полудраги камен (карнеол, јаспис, аметист, оникс, ахат, калцедон, горски кристал) са урезаном представом у негативу. Као орнаментика јављају се митолошке сцене, портрети, божанства, геме са натписима, геме са gryllo тематиком, гностичке и ранохришћанске. Најстарије геме потичу из Египта и Месопотамије. Геме су стављане у брошеве, прстење, медаљоне и огрлице. Првобитна намена гема била је печатна, да би у каснијем периоду постала украсна. Камеје су такође израђене од полудрагог камена (вишеслојног и вишебојног), али је представа на њима рељефна, тако да основа и испупчена фигура имају различите боје. Спадају у луксузни накит и углавном се налазе у медаљонима и наушницама.

Од **19. августа до 14. септембра** у Галерији Завичајног музеја реализована је изложба фотографија из **Легата Станка Костића** под називом **„Предел“**. Изложено је 20 уметничких фотографија којима се Костић првенствено представио као истински заљубљеник у природу. Бележећи пределе од Хомоља до Стишке равнице и Подунавља, приближио је људима особеност тих крајева. Реке, слапови и потоци који са његових фотографија исијавају најчистијом лепотом и богатством земље Србије, истовремено подсећају на њихову угроженост и слабост пред индустријализацијом савременог друштва.

Од **25. септембра до 25. октобра** реализована је гостујућа изложба **„Леонардо да Винчи – научник и проналазач“** Музеја науке и технике у Београду посвећена чувеном ренесансном уметнику и проналазачу. Изложбу су отворили директорка музеја Жаклина Перић и директор Музеја науке и технике у Београду Зоран Левић. Јавности је мање познат велики допринос који је Леонардо да Винчи имао у архитектури, затим у ратном и војном инжењерству, као и људској анатомији. Своја истраживања овај велики геније бележио је на листове папира, тзв. кодексе. Сачувано је више од 5000 листова, писаних с лева на десно, које је крајем 16. века сакупио вајар Помпео Леони и систематски их груписао у 10 кодекса. Изложено је пет модела направљених према аутентичним да Винчијевим нацртима: ротациони кран,

штампарска преса, троцевни топ, справа за побијање шипова и пропелер – направа чији је дизајн послужио као инспирација за данашњи хеликоптер. Изложене макете и цртежи израђени су у Техничком музеју у Милану поводом заједничке изложбе коју је реализовао Музеј науке и технике у Галерији Српске академије наука и уметности 1996. године.

У **петак, 1. новембра 2024.** у Галерији Завичајног музеја – Петровац на Млави отворена је изложба **БЕЛОВОДЕ РЕТРОСПЕКТИВА** поводом 30 година од првих археолошких истраживања овог каснонеолитског насеља, настала у сарадњи са Народним музејом у Пожаревцу. Изложбу су отворили директорка Завичајног музеја Жаклина Перић, в.д. директора Народног музеја Пожаревац Саша Живановић и археолози Драган Јацановић и Душко Шљивар. Систематска археолошка ископавања започео је 1994. године Народни музеј у Београду под руководством Душка Шљивара, испрва у сарадњи са Народним музејом у Пожаревцу, а затим, одмах након његовог оснивања и са Завичајним музејом у Петровцу на Млави. На Беловодама су од 2012. године, истраживања вршили и истраживачи са Универзитета у Кардифу, са Универзитетског колеџа у Лондону и са Универзитета Колумбија из Њујорка. Оно што Беловоде издваја од осталих истовремених локалитета је то што је од првих сондажних ископавања одређено у тзв. каснонеолитски центар примарне металургије бакра. Таква хипотеза највише је заснована на бројним налазима малахита који су на Беловодама присутни готово у свим хоризонтима, али и на чињеници да се у непосредној близини локалитета налази рудник Ждрело (10 км), за који је претпостављено да би могао да представља место са кога је у периоду касног неолита добављана руда.

За наведене активности током 2024. године укупан број посета појединачних и групних износи 3811.

Педагошко-пропагандни рад

Током 2024. године организована су стручна вођења кроз све горе наведене изложбе за децу предшколског узраста, ученике нижих и виших разреда основних школа са територије општине Петровац на Млави и ученике средње школе „Младост“.

У сарадњи са Средњом школом „Младост“ поводом Међународног дана жена, **8. марта** - у оквиру предмета Језик, медији и култура одржана је **промоција издавачке куће „Штрик“** која објављује пре свега дела женских аутора, која нису објављена код нас, а припадају самом врху књижевности. У оквиру ове промоције представљен је роман Орнеле Ворпси „Земља у којој се никада не умире“.

У **другој половини септембра** у ОШ „Жарко Зрењанин“ у Великом Лаолу за ученике и децу ПУ „Галеб“ организована је едукативна представа „**Храбри**

опрашивачи“ коју је извела позоришна група ПРОСТОР из Београда у сарадњи са Удружењем Art & Еко. Представа је на забаван начин најмлађе информисала о значају пчела и других инсеката, као и о биодиверзитету и незаменљивој улози опрашивача у нашем екосистему. Циљ представе је подизање свести о природном наслеђу код најмлађих. Представу је организовао Завичајни музеј поводом јубилеја - 150 година постојања основне школе у Великом Лаолу.

У оквиру манифестације **„Ноћ истраживача“** коју организује Основна школа „Јован Шербановић“ Рановац, **27. септембра 2024.** на градском тргу Музеј је учествовао са радионицом **„Укрштене речи“**. Активност се састојала од слика које су дате вертикално; препознавањем слика добијала су се решења слагањем слова у хоризонталном низу. Решењем укрштенице у једној вертикалној колони добило би се једно занимање које људи могу да раде у музеју. Учесници радионице су се на овај посредан начин упознали са занимањима која постоје у музеју и шта конкретно раде кустоси.

У оквиру **„Дечије недеље“** током **прве половине октобра 2024.** ученици свих разреда имали су прилике да се упознају са гостујућом изложбом **„Леонардо да Винчи – научник и проналазач“** - Музеја науке и технике у Београду, која је посвећена чувеном ренесансном уметнику и проналазачу, као и са **Сталном музејском поставком.**

У оквиру **јавног презентовања културне баштине општине Петровац** на Млави путем медија, активности Завичајног музеја су редовно испраћене путем локалних, регионалних и националних (**радио, тв и писаних**) медија као и преко **музејског сајта.**

Рад педагошко-пропагандног одељења Завичајног музеја Петровац на Млави огледа се и у праћењу и учествовању у раду **друштвених мрежа.**

Публиковање и издавачка делатност

Што се издавачке делатности тиче, штампани су пропратни флајери и каталози изложби које су организоване у Завичајном музеју током 2024. године.

Стручно усавршавање

Организатор материјално-финансијских послова Горица Ранђеловић учествовала је на семинару/радионици **„Школа архивистике“** коју је организовао Историјски архив Пожаревац, а везан је за практичну примену Закона о архивској грађи и архивској делатности.

Захвалнице и признања

Завичајни музеј Петровац на Млави добио је захвалнице од стране Завичајног музеја Јагодина и Природњачког музеја у Београду за изузетну сарадњу, подршку и допринос у остваривању заједничких циљева и промоцији науке, културе и природне баштине.

Музејска библиотека

Путем поклона појединаца, размене са сродним установама и другим музејима, библиотека Завичајног музеја обogaћена је за 31 наслов. Музејска библиотека сада броји укупно 1470 инвентарисаних наслова.

Одржавање просторија и опреме за рад

Током 2024. године је саниран кров који је прокишњавао на згради Старе поште у којој се налази Музеј.

Директорка,

Жаклина Перић